

Onderwerp: Beleidsnota Exoten Delfland
Dossiernummer: 1566

Gevraagd besluit D&H:

- Kennisnemen van en instemmen met Beleidsnota Exoten Delfland;
- De Verenigde Vergadering verzoeken de Beleidsnota Exoten Delfland vast te stellen.

Gevraagd besluit VV:

- Kennisnemen en vaststellen van de Beleidsnota Exoten Delfland;

1. Probleemstelling - context

Het aantal exotische plant- en diersoorten neemt toe in het beheergebied van Delfland. Deze soorten horen hier van nature niet thuis en vormen in sommige gevallen een gevaar voor de ecologische en chemische waterkwaliteit, de watervoerende functie van watergangen en/of de stabiliteit van waterkeringen. Delfland grijpt actief in waar exoten effect hebben op het waterbeheer, of waar belangen van derden geschaad worden door aanwezigheid van exoten op/in eigendommen van Delfland.

De Beleidsnota Exoten beschrijft de algemene aanpak ten aanzien van Exoten in Delfland. Daarnaast is voor een aantal soortgroepen ook specifiek beleid geschreven. Voor vijf soortgroepen is dit gedaan in deze Nota. Daarnaast is dit in het verleden reeds voor enkele andere soorten uitgewerkt. Dit betreft de exotische ganzensoorten en de muskusrat.

Tevens zijn er ook inheemse soorten waar we soms overlast van hebben bij het uitvoeren van het waterbeheer, zoals kroos en groot hoeblad. De Beleidsnota Exoten Delfland gaat niet over inheemse soorten. Beheersing van inheemse soorten die overlast geven kent een andere aanpak. De ontwikkeling van inheemse soorten die in de toekomst effect kunnen hebben op de taken van Delfland, wordt in de gaten gehouden.

2. Beoogd effect

Delfland heeft helder en transparant beleid ten aanzien van het omgaan met exotisch plant- en diersoorten en handelt daarnaar.

3. Kernboodschap

Het aantal exotische plant- en diersoorten neemt toe in het beheergebied van Delfland. Deze soorten vormen in sommige gevallen een gevaar voor de ecologische en chemische waterkwaliteit, de watervoerende functie van watergangen en de stabiliteit van waterkeringen. Delfland grijpt actief in waar deze en andere exoten effect hebben op het waterbeheer, of waar belangen van derden geschaad worden door aanwezigheid van exoten op/in eigendommen van Delfland. De Beleidsnota Exoten Delfland beschrijft op welke manier Delfland met exoten omgaat.

4. Historie - eerdere besluitvorming

Beleidsnota Exoten Delfland:

- PFO A. Jans d.d. 22 oktober 2018
- PFO+ d.d. 18 december 2018
- Informatieve VV d.d. 15 januari 2019.
- Beeldvormend D&H Beleidsnota Exoten d.d. 19 november 2019.

- Beeldvormende commissie watersysteem en waterkeringen d.d. 3 december 2019.

Overige:

- Bestrijding Muskusratten belegd via de organisatie Muskusrattenbeheer West- en Midden Nederland.
- Aanpak ganzenoverlast door Delfland, vastgesteld door D&H d.d. 14-2-2017;
- Motie Amerikaanse rivierkreeft (*Procambarus clarkii*) (Bisque) VV d.d. 14 december 2017;

5. Regelgeving en Beleid

Dit voorstel past binnen de uitvoering van bestaand beleid van Delfland (WBP5 en KRW-programma Delfland 2016-2021). Hierin zijn doelstellingen opgenomen ten aanzien van het waterbeheer, waaronder ecologische en chemische waterkwaliteit, waterveiligheid, -overlast en peilbeheer. Daarnaast staat in het coalitieakkoord 2019-2023 dat "gezocht wordt naar passende oplossingen voor exoten zoals de Amerikaanse rivierkreeften en waternavel". Voorliggende Beleidsnota Exoten Delfland is in lijn met landelijk en provinciaal beleid en beleid ten aanzien van exoten van omliggende waterschappen.

Op grond van de Inspraakverordening Delfland is inspraak niet verplicht. Er is voor gekozen met specifieke betrokkenen in gesprek te gaan. Bij de voorbereiding van de Beleidsnota zijn gesprekken gevoerd met de Provincie Zuid-Holland, de Visstand Beheer Commissie, omliggende waterschappen en Staatsbosbeheer. Natuurmonumenten, Gemeenten, Dunea, FBE Zuid-Holland, Zuid-Hollands Landschap, IVN en KNNV worden in het vervolgtraject betrokken en geïnformeerd.

6. Financiën

In de bestaande werkprocessen wordt grotendeels gewerkt conform de nu voorliggende Beleidsnota Exoten. Het beschreven beleid past binnen de bestaande begroting. In de nota is in bijlage 4 een overzicht opgenomen van de kosten die gemaakt zijn in 2018/2019 ten behoeve van het voorkomen van exoten.

7. Duurzaamheid

Exotenbeleid draagt onder andere bij aan het behoud en beschermen van de biodiversiteit in het watersysteem. Daarnaast draagt het beleid bij aan duurzaam beheer van kunstwerken, waterkeringen en watergangen door het voorkomen en beperken van schade.

8. Organisatorische en personele consequenties

Omdat in de bestaande werkprocessen al grotendeels wordt gewerkt conform de nu voorliggende Beleidsnota Exoten heeft het vaststellen van deze nota geen organisatorische of personele consequenties.

9. OR/GO

N.v.t.

10. Risico- en beheersmaatregelen

Risico 1:

Een risico is dat sommige maatschappelijke organisaties vinden dat er te weinig gedaan wordt tegen exoten, terwijl anderen ethische bezwaren hebben tegen het verwijderen, bestrijden en/of doden van dieren, exoot of geen exoot.

Beheersmaatregel:

Dit risico wordt beheerst door het uitvoeren van een beknopt gebiedsproces, in nauw contact met de relevante maatschappelijke organisaties zoals VBC (visstandsbeheercommissie),

gemeenten, terrein beherende organisaties en de provincie. Afhankelijk van het belang zijn deze partijen betrokken bij de totstandkoming dan wel geïnformeerd over de beleidsnota.

Risico 2:

Het risico bestaat dat uitvoering van het exotenbeleid in de toekomst meer inzet en middelen vraagt. Voor een groot deel worden kosten gemaakt voor exoten waarvoor de Waterschappen formeel niet aan de lat staan (merendeel soorten Europese Unielijst). Toch ontwikkelen we hier beleid voor, omdat het de uitvoering van onze beheertaken en behalen van onze doelstellingen raakt.

Beheersmaatregel:

Delfland gaat in gesprek met de provincie Zuid-Holland en het Rijk, over de omgang met exoten op de Unielijst. Het gesprek met het Rijk (ministerie van LNV) verloopt via de Unie van Waterschappen.

11. Communicatie (in- en extern)

Extern worden diverse organisaties betrokken bij de totstandkoming van de nota, zie punt 10, en/of persoonlijk op de hoogte gesteld van de vaststelling. Ook wordt de beleidsnota gepubliceerd op de website en bekendgemaakt in de D&H Nieuwsbrief.

Intern is de werkgroep exoten opgericht, de afdelingen WSK, WK, WH, OWW, PMB, handhaving, communicatie, JVI en assetmanagement nemen hierin deel. De werkgroep was actief betrokken bij de totstandkoming van de beleidsnota. Na het vaststellen van de Beleidsnota Exoten wordt de nota via de werkgroep intern verspreid.

Tekst t.b.v. nieuwsbrief D&H:

Op 7 januari heeft het college besloten de Beleidsnota Exoten ter kennisname en vaststelling voor te leggen aan de Verenigde Vergadering. In de nota is vastgelegd hoe Delfland omgaat met exotische planten en dieren in het beheergebied.

Exotische plant- en diersoorten zijn soorten die van nature niet thuishoren in Nederland. Sommige daarvan vormen een gevaar voor de waterkwaliteit, de aan- en afvoer van water via sloten en kanalen en/of de stabiliteit van onze dijken en kades.

In Delflands gebied zien we het aantal exoten toenemen. Dit betreft exoten die op de Europese Unielijst staan maar ook andere exoten. In de Europese exotenverordening is vastgelegd dat provincies en het rijk verantwoordelijk zijn voor de preventie en beheersing van exoten die op de Europese Unielijst staan.

Dat betekent in de praktijk: "voorkomen dat schadelijke exoten het land binnenkomen. Komen exoten toch binnen? Dan is het belangrijk ze zo snel mogelijk uit het milieu weg te halen. Lukt dat niet meer, dan moet verdere verspreiding worden voorkomen."

Wanneer exoten een probleem vormen voor het waterbeheer neemt Delfland waar mogelijk ook zelf maatregelen.

12. Bekendmaking en vervolgprocedure

De Beleidsnota wordt bekend gemaakt via de website www.overheid.nl en treedt daags na bekendmaking in werking. De Beleidsnota wordt na publicatie op www.overheid.nl gepubliceerd op de website van Delfland met een nieuwsbericht.

13. Bevoegd orgaan

De VV is op grond van de artikelen 56 en 77 Waterschapswet bevoegd tot vaststellen van de Beleidsnota.

14. Toelichting

In de bijlage is de 'Beleidsnota Exoten Delfland' te vinden. Deze beschrijft op welke manier Delfland met exoten omgaat. Delfland ondervindt overlast van exoten bij het uitvoeren van het waterbeheer. Met name soorten die voorkomen in het water en op de oevers kunnen de beheertaken en doelstellingen t.a.v. waterveiligheid, waterkwantiteitsbeheer en waterkwaliteit in gevaar brengen. Onder waterkwaliteit wordt verstaan de chemische en ecologische waterkwaliteit zoals bedoeld onder de Kader Richtlijn Water (KRW). Exoten kunnen het ecosysteem verstoren en daarmee natuurschade veroorzaken. Dit kan effect hebben op het behalen van de KRW-doelen. Daarnaast bestaan er risico's ten aanzien van aansprakelijkheid van Delfland bij schade aan eigendommen van derden door aanwezigheid van exoten in en op eigendommen van Delfland.

Op Europees niveau is een verordening opgesteld die regels oplegt aan de lidstaten met betrekking tot een vastgestelde lijst van voor de EU exotische soorten. Dit betekent o.a. een verplichting tot opstellen van beheerplannen van aanwezige soorten. Op nationaal niveau is deze regelgeving opgenomen in de nieuwe Wet natuurbescherming. Hierin wordt formeel de opgaaf ten aanzien van de exoten op de Europese Unielijst bij de provincies neergelegd. Voor de exotische schaaldieren geldt dat het rijk de verantwoordelijkheid bij zichzelf houdt. Delfland heeft alleen directe verantwoordelijkheden en taken op het gebied van bestrijding of beheersing van muskus- en beverratten, voor wat betreft de soorten op de Europese Unielijst.

Delfland voert eigen beleid om schade te beperken daar waar exoten invloed hebben op het voeren van goed waterbeheer of wanneer belangen van derden geschaad worden door exoten in of op eigendommen van Delfland. Het betreft zowel soorten die niet op de Unielijst staan, als ook soorten die wel op de Unielijst staan, maar waar het Rijk of Provincie voorsnog geen actie op onderneemt. Voor deze exoten legt Delfland, aan de hand van de Beleidsnota Exoten, een strategie vast in een protocol per soort(groep). Er zijn verschillende strategieën voor de omgang met exoten:

- Preventie – voorkomen aanwezigheid nieuwe exoten;
- Bestrijden – gericht op volledige verwijdering van een exoot;
- Beheersen – tot acceptabel niveau terugdringen van een populatie;
- Acceptatie – geen overlast/effectieve acceptabele methode beschikbaar.

Bij het kiezen van een strategie en opstellen van een protocol per soort(groep) maakt Delfland een aantal keuzes. Voor iedere soort is dit maatwerk, afhankelijk van de mate van verspreiding, het type overlast en de risico's. Deze keuzes worden in gezamenlijkheid gemaakt door de integrale werkgroep 'Exoten' Delfland. Voor het afwegingsproces wordt een beslisboom gebruikt. Delfland neemt bij het kiezen van een strategie de huidige praktijk als basis, daarnaast volgt Delfland zoveel als mogelijk de landelijke richtlijnen en zoekt afstemming met andere waterschappen, onder meer via de werkgroep 'Plaagsoorten'. De protocollen worden van tijd tot tijd geactualiseerd, als de wetgeving daartoe aanleiding geeft of als er sprake is van voortschrijdend inzicht, bijvoorbeeld ten aanzien van de geschiktheid van beheers- of bestrijdingsmethoden. Aanwezigheid van nieuwe exoten wordt door Delfland gemeld bij de Provincie Zuid-Holland, Plantenziektenkundige dienst en de NDFF.

In de Beleidsnota Exoten Delfland wordt deze werkwijze verder toegelicht. Daarnaast zijn een aantal algemene en soortgroep gerichte beleidsuitgangspunten geformuleerd. De algemene beleidsuitgangspunten zijn onderstaand opgenomen, de soortgroep gerichte uitgangspunten worden in de Beleidsnota Exoten verder toegelicht.

Het Hoogheemraadschap van Delfland:

- Zet geen exotische planten of dieren uit in de vrije natuur, en geeft derden hier ook geen toestemming voor;
- Treedt actief op wanneer Delfland overlast ondervindt van exoten bij het uitvoeren van het waterbeheer en behalen van doelstellingen, en wanneer belangen van derden geschaad worden door exoten aanwezig in of op eigendommen van Delfland;
- Kiest een strategie (preventie/bestrijding/beheersing/acceptatie) per exoot die overlast geeft en stelt een protocol op voor uitvoering van deze strategie;
- Heroverweegt de strategie bij beschikbaarheid van nieuwe methoden of inzichten;

15. Bijlagen

1. Beleidsnota Exoten Delfland.